

1. Innleiing

Stiftinga Voss Klekkeri fremja 09.10.2017 krav om revisjon av vilkåra i konsesjonane for overføringar fra Torfinnsvassdraget til Bergsdalsvassdraget. Voss Kajakklubb har 01.04.2019 ytra ynskje om at padleinteressar vert vurdert for Torfinno og Bergdalselva. Januar 2019 bad NVE kommunane Voss, Vaksdal, Vik, Modalen, Kvam og Høyanger avgjera om dei ynskte å fremja krav om vilkårsrevisjon og korleis dei ynskte å koordinera arbeidet. NVE ga frist til 01.07.2019 for å senda inn krav. Kommunane vart samde om at Voss kommune (nå Voss herad) skulle ha ei koordinerande rolle mellom kommunane. Kommunane sendte 05.06.2019 eit felles kravdokument om vilkårsrevisjon for Modalsvassdraget, Eksingedalsvassdraget, Teigdalsvassdraget og Bergsdalsvassdraget med Torfinnsvatnet. I tillegg sendte dei enkelte kommunane i løpet av juni 2019 inn sine spesifikke krav med vedlagde koordinerte krav fra alle kommunane. BKK Produksjon AS kommenterte dei innkomne krava i skriv til NVE 15.11.2019. NVE opna 04.02.2020 Bergsdalsvassdraget og Torfinnsvassdraget for revisjon.

2. Gjeldande vilkår i konsesjon

Overføringar i høve til løyver frå 13. juli 1924, 2. juli 1948, 31. august 1962 og 24. april 1964 vart endra i løyvet «Endring i manøvrering for Bergsdalsvassdraget» 21. juni 1991.

Magasina til regulering av Bergsdalsvassdraget med vilkår frå 21.juni 1991:

Magasin	HRV	LRV	Reg.høgde	Oppdemming	Nedtapping
Torfinnsvatnet	892,7	857,75	35,0	5,0	30
Torfinnstjernet	693,8	690,8	3,0	3,0	0
Hamlagrøvatnet vest	588,035	560,215	27,82	0,32	27,5
Hamlagrøvatnet aust	588,035	570,215	17,82	0,32	17,5
Sangrøvatnet	786,3	783,3	3,0	3,0	0
Breisettjernet	648,0	645,0	3,0	3,0	0
Løkjedalstjernet	847,0	845,0	3,0	3,0	0
Tjødnadalen	776,0	744,0	2,0	2,0	0
Ljosvatnet	823,0	821,0	2,0	-	2,0
Holmavatnet	689,0	688,0	1,0	-	1,0
Bergevatnet	500,0	495,5	4,5	-	4,5

- I Holmavatnet skal vasstanden i månadene juli til september ikkje vere under 688,5 moh.
- Bergsvatnet skal i perioden 1. mai til 31. oktober ikkje senkast under kote 197,0 moh.
- Det skal sleppast minstevassføring på 3,0 m³/s nedanfor Dale kraftverk til Daleelva.
- Hamlagrøvatnet skal ikkje tappast mellom 15. mai og 15. august før vasstanden har nådd 584,0 moh. dersom det ikkje er behov for tapping for på sikre minstevassføringa i Daleelva.
- Tapping av Hamlagrøvatnet i perioden 15. august til 1. september skal berre skje utan seinking.
- Flaumvassføringar skal så vidt mogleg ikkje aukast i Bergsdalselva, Flatebøelva eller Frydlielva

Vilkår gitt i løyve til «Ombygging av Dale kraftverk i Bergsdalsvassdraget» av 26. juli 1987:

- Av omsyn til fisk og vasskvalitet i Daleelva, vart det knytt særskilte vilkår oppsummert slik:
- Regulanten skal betale meirkostnadar som kan følgje av utbygginga knytt til særskilte reinsekrav til kloakkavlup og industravlup langs heile Daleelva,.
- Koste overvaking av Daleelva frå reguleringsanlegga og til utlauget i sjø
- Sette ut yngel/setjefisk/smolt

- Fangst av stamfisk og dekke kostnadar til klekking og oppføring av fisk
- Koste biotopforbedrande tiltak i Daleelva og etablere sperregitter i kraftverkutlaupet
- Koste fiskeribiologiske granskingar
- Etablere ein terskelplan, bygge tersklar og vedlikehalde desse

Gjeldande vilkår Bergsdalsvassdraget oppsummert:

- Hovudfokus har vore på fiskeutsetjingar i nokre av magasinane og på den lakseførande nedste delen av Daleelva, der kostnadane til drift av klekkeri skal dekkjast.
- Frå Storefosdammen er det krav om slepp av vatn, og frå Dale kraftverk er det også krav om slepp av minstevassføring til den lakseførande delen av Daleelva.
- Dale kraftverk har ikkje vilkår for demping av verknadar som stranding ved effektkøyring.
- Det er ikkje krav om minstevassføring til dei andre elvestrekningane oppe i vassdraget

3. Vaksdal kommune sine innspel

Vaksdal kommune vil be om at revisjonen for reguleringane i Bergsdals-vassdraga skal:

- Vurdere vilkår om tilstrekkeleg/betre vassføring gjennom året for å sikre fiske/biologi og god fiskeforvaltning, betre gjennomstrøyming for eit betre vassmiljø og mindre attgroing, og tilstrekkeleg vassføring for å fremje elva sin visuelle karakter i dalføra.
- Stille krav til regulanten om tiltak for å hindre/reducere attgroing i vassdraga.
- Stille krav til regulanten om skjøtsel av vegetasjon langs vassdraga ut frå biologisk produksjon, sikre betre tilkomst og tilrettelegging for næringsinteresser, friluftsinteresser og reiseliv og sikre visuelle kvalitetar ved landsskapet, fossefall med vidare.
- Setje vilkår om tiltak for å hindre spreiding av framande fiskeartar i vassdraga.
- Setje vilkår som tydeleggjer og forsterkar regulanten sitt ansvar for natur- og miljøforvaltninga i dei regulerte vassdraget herunder overvaking, iverksetjing, gjennomføring og oppfylgning av tiltak samt rapportering og informasjon.

4. BKK sine vurderingar av innkomne krav

Fleire av dei fremja krava er ikkje konkretiserte, og det er heller ikkje føretatt ei prioritering av krava. Dette kan føra til at tolkning av krava kan vera upresise, og at det kan oppstå uklarheiter. Gjennom høyringsprosessen kan eventuelle misforståingar oppklarast. BKK viser til brev sendt NVE 15.11.2019, der krava vart kommentert.

BKK samarbeider med forskningsmiljø, og vil ha ei kunnskapsbasert tilnærming.

Ved vurdering av tiltak som kan føra til tap av regulerbar fornybar kraft, er det viktig at ein gjer ei heilskapleg vurdering – og med god kost/nyttevurdering.

BKK manøvrerer drift av kraftproduksjonen i tråd med føremålet i konsesjonen. Aktiv manøvrering reduserer faren for flaum.

Endring i manøvreringsreglementet i form av minstevassføring vil redusere både produksjon og fleksibilitet i kraftverka.

Magasinrestriksjonar med krav om oppfylgning til gjevne tidspunkt vil fjerna moglegheiten for å levera system- og balansetenster – særleg i kritiske periodar med lite nebr.

Det er ikkje krav om minstevassføring i vassdraget. I tråd med ein privatsrettsleg avtale frå 1918 mellom BKK og Dale fabrikkar vert det slept 300 l/s frå Storefossen. Eit meir dynamisk slepp vil i følgje BKK vera både kostnadseffektivt og fornuftig når tilsiget er tilstrekkeleg i elva.

«BKK mener at slipp av minstevannføring fra øvre deler av Bergsdalsvassdraget, vil gi store tap av regulerbar fornybar vannkraft og ikke være kostnadseffektivt i forhold til nytteverdien. På anadrom strekning oppstrøms kraftverksutløpet mener BKK det er formålstjenlig å se på mulighetene for å endre dagens slipp av 300 l/s fra Storefossen til å sikre en

minimumsvannføring på 500 l/s ved smoltfellen. Å sikre en minimumsvannføring på 500 l/s vil ivareta fiskens vannbehov og samtidig gi potensielt økt vannkraftproduksjon.»

BKK sine berekningar om tap ved 5% minstevassføring:

Slippunkt	Minstevassføring			Tapt produksjon			Merknad
	Sommar m3/s	Vinter m3/s	Vol. mill m3/år	Sommar GWh	Vinter GWh	Sum GWh	
Torfinno	0,55	0,17	10,4	14,9	6,4	21,3	Samla for alle kraftverka
Hamlagrøvatnet	0,63	0,19	11,8	1,5	0,6	2,1	Kallestad
Bergsvatnet	1,83	0,55	34,3	5,5	2,4	8,2	Foss
Storefossen	2,21	0,67	41,3	27,0	11,4	38,4	Dale

Når det gjeld attgroing meiner BKK at standardvilkåra som sentrale styresmakter arbeider med vil opna for pålegg, dersom sektorstyresmaktene (MDir?) ser behov for tiltak i Bergsdalsvassdraget.

Om Vaksdal sitt krav om regulanten sitt forsterka ansvar for natur- og miljøforvaltning i regulerte vassdrag med tanke på overvaking, iverksetjing, gjennomføring og oppfølging av tiltak meiner BKK at dette vil ivaretakast gjennom standartiltak og miljøtilsyn (MDir?), og ser ikkje behov for ytterlegare presiseringar i reviderte konsejovilkår.

5. BKK sine egne innspel

Mange av krava i vilkårsrevisjonen vil kunne følgjast opp gjennom prosessen knytta til standardvilkår

BKK føresler desse endringane i vilkår og manøvreringsreglementet:

- Plikter som er oppgjort gjennom kraftverkssjønn og avtalar er ikkje relevante i dag.
- Ved bruk av standardvilkår ynskjer BKK eit tilleggspunkt med tanke på sikker ferdsle: *«Konsesjonæren har rett til å stenge egne anleggsveier for allmennheten, når sikkerheten ikkje er tilstrekkelig til at andre brukare bør benytte veien.*
- Kravet i manøvreringsreglementet punkt 3 om, at regulanten plikter å oppbevare reguleringsdata i hele reguleringstiden er urealistisk. Dette kravet bør harmoniserast med aksjelovens krav om 10 års oppbevaringstid. Setningen kunne da lyde: *«NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare i minst 10 år»*
- Reguleringsgrensene for Hamlagrøvatnet bør oppgjevast med 2 desimalar.
- BKK ynskjer større reguleringsmoglegheit i Hamlagrøvatnet om sommarvasstanden vert fastsett til kote 582 – 2 m lågare enn i dag. Dette gjer det mogleg å kunna tilpassa vassføringa på anadrom strekning nedst i vassdraget. Det vil og tryggja vassdraget for flaum. Særregelen som gjeld for Hamlagrøvatnet mellom 15.08-01.09 må utgå. BKK trur denne regelen vart sett grunna tilgang til slåtteteigar då den vart fastsett i 1964 og at det i dag ikkje finnst rimeleg grunn til å vidareføre vilkåret.
- BKK gjer merksam på at dei arbeider med overføring av Møyadelen til Dale kraftverk. Det er ikkje ferdig utgreia, men målet til BKK er å fremja eigen konsesjonssøknad med konsekvensutgreiing i løpet av 2021 – 2022. Overføringa vil påverka restvassføringa i Daleelva og sjåast i samanheng med miljøbasert minstevassføring i Daleelva.
- BKK ynskjer nytt dynamisk slipp frå Storefossen i staden for dagens situasjon med eit statisk slipp på 300 l/s

Minstevassføring oppstraums Dale Kraftverk	mill. m3/år	tap GWh	Auka gevinst
No – Statisk slipp på 300 l/s	9,5	8,8	-
Nytt dynamisk slipp på 500 l/s ved smoltfella	5,0	4,6	4,2 GWh

